

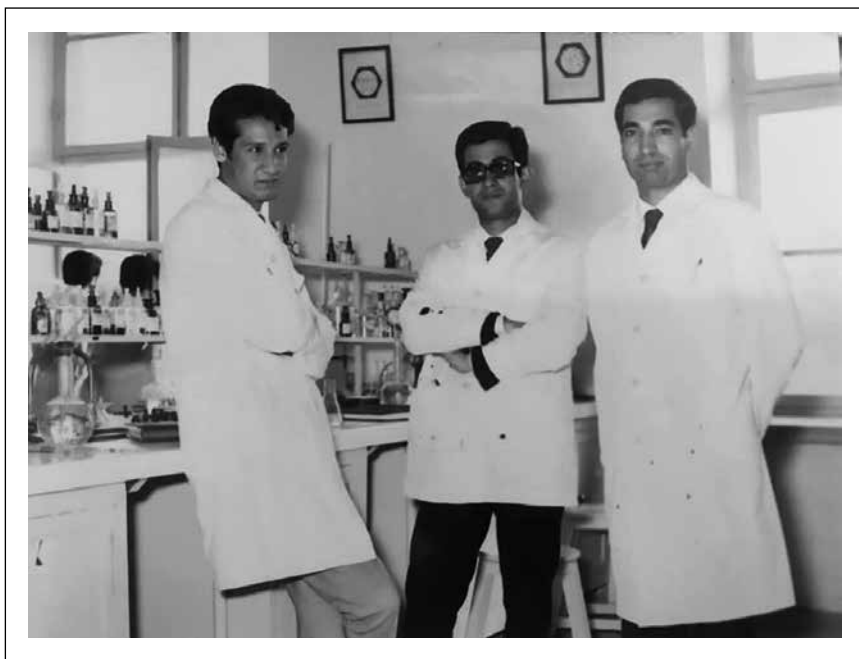
بیت

به یاد استاد کریمش دکتر مرضی

شریف‌زاده، ریاست محترم دانشکده داروسازی، تلفن کردم و از ایشان ماجرا را جويا شدم. با تأیید خبر از سوی ایشان، اشک از چشمانم سرازیر شد. انگار محیط کار دور سرم می‌چرخید و

روز سه‌شنبه ۲۰ آبان ساعت ۸ شب بود که با پیامک دکتر مجاب، که پرسیده بودند، خبر فوت دکتر ثمینی صحت دارد؟ دست از کار کشیدم و به تنها فردی که در آن موقع به ذهنم رسید، یعنی دکتر

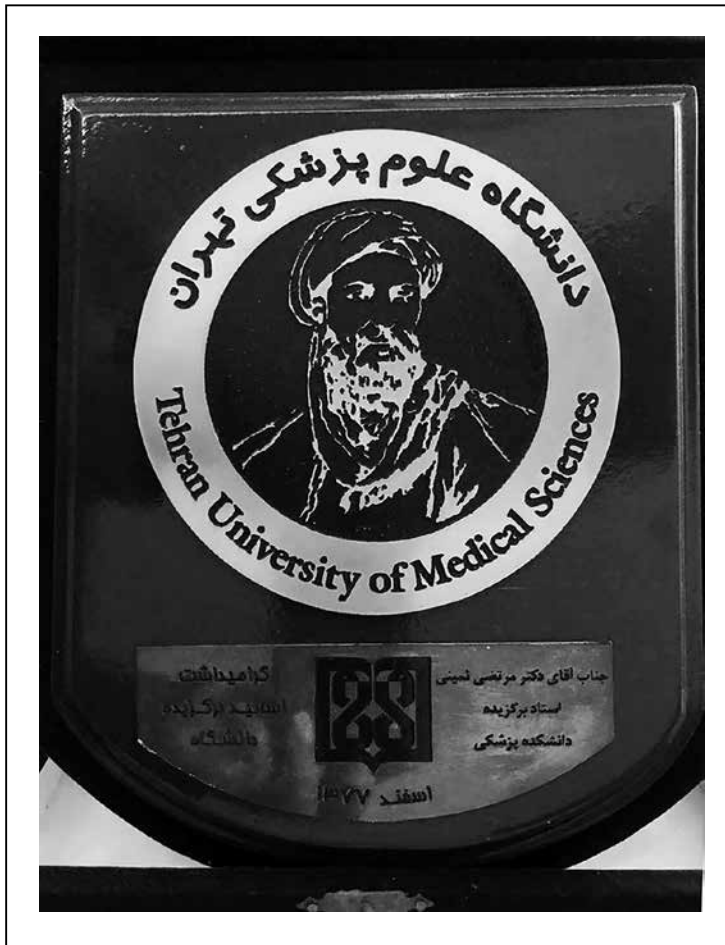

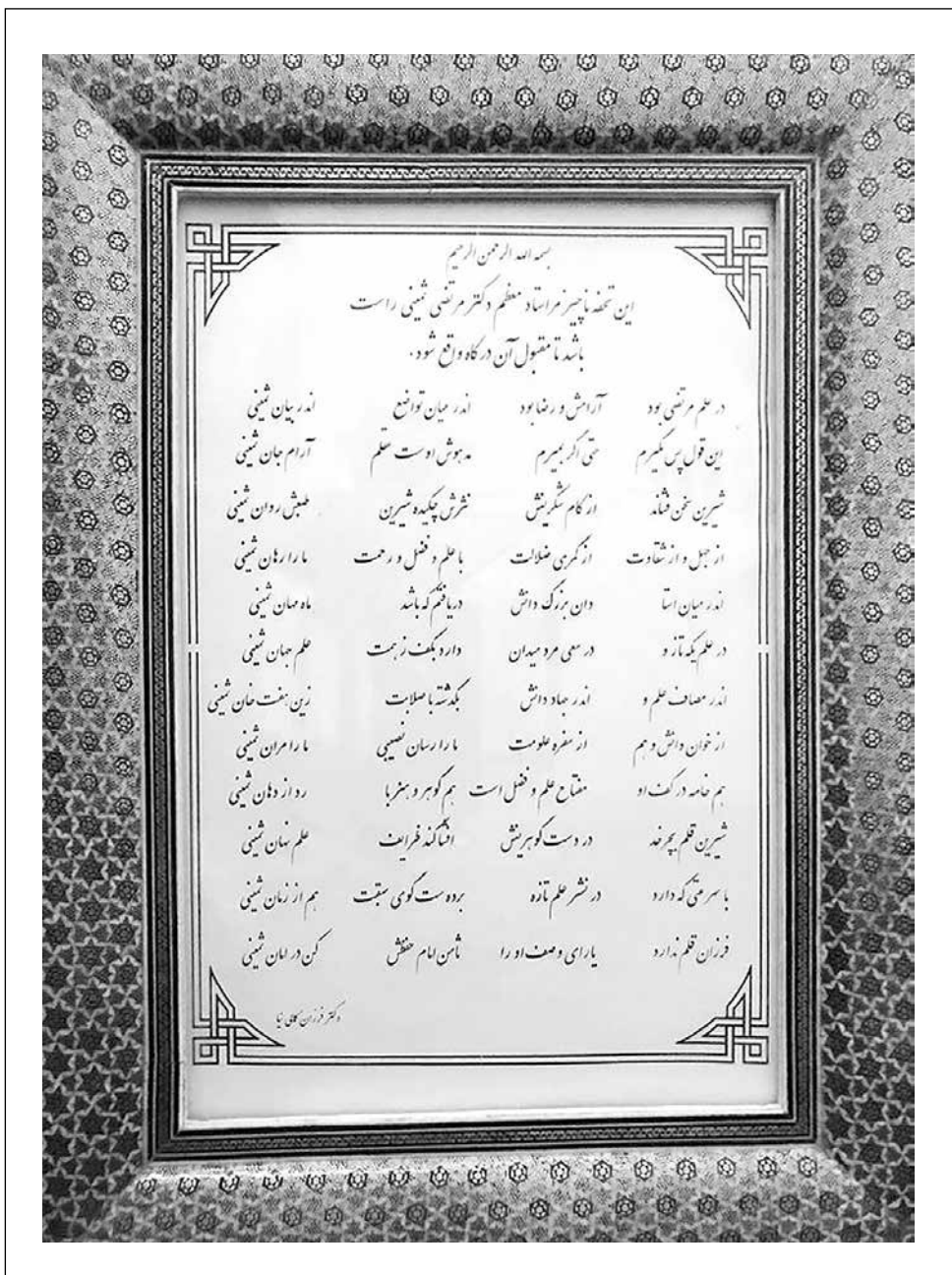
محیط تیره و تاریک شده بود.

شاید زیباتر آن بود که این نوشته به قلم اساتید بزرگ و صاحب سبکی چون دکتر جهانگیری، دکتر روشن ضمیر و ... بود اما از آن جایی که بی دوست زندگی سخت و تلخ است، قطعاً برای این بزرگان که سال‌ها با دکتر ثمینی همراه و همگام بودند، سختی و تلخی آن بیشتر است. در نتیجه، قرعه

فال به نام بنده زدند.

آشنایی بنده با دکتر ثمینی، از کلاس‌های پر تعداد گروه فارماکولوژی دانشکده پزشکی آغاز شد، آن زمان، ابتدای مهاجرت ایشان از تبریز به تهران بود و ما جزو اولین دانشجویان دکتر ثمینی در دانشگاه علوم پزشکی تهران بودیم. از آن دوران همه ما فقط یک خاطره مشترک داریم، آن هم سخت‌ترین بخش

بسم الله الرحمن الرحيم
این تخلص پذیرا استاد معظم و دکتر مرتضی شمینی راست
باشد تا مقبول آن در گاه و گاه شود.

در علم مرتضی بود	آرایش و روش بود	آدمیان توانیغ	آدمیان شمینی
این قول پس کیمیم	حق اگر بپریم	به پیش اوست ستم	آرام جان شمینی
شیرین سخن شاد	ارکام سگریش	خوشن پیکید شیرین	عیش روان شمینی
از بزل و از شادت	از گریه شادت	با علم و فضل و رحمت	مارا در مان شمینی
آدم میان آتا	دان بزرگ دانش	دیر با کلمه که باشد	ما و صانع شمینی
در علم یک تا تو	در سی مرد میدان	دار و دکت ز بهت	علم جهان شمینی
آدم صاف علم و	آدم جواد دانش	بگفته با صلابت	زین نعت جان شمینی
از خوان و دانش و دم	از غمزه علومت	مارا در مان نسیمی	مارا در مان شمینی
هم خاند درکت او	منافع علم و فضل است	هم کو بر و بهزبا	رود از دوان شمینی
شیرین قلم بچرخند	در دست کو بریش	انگانه خیر ایت	علم جهان شمینی
با سر می که دارو	در نشر علم تازه	بر دست کوی سبقت	هم از زمان شمینی
فرزان قلم نازو	یاری و صفت او را	باشن لایم منتقل	کن در مان شمینی

دکتر زین العابدین

این بزرگواران اطلاعات بسیار ارزنده‌ای در اختیار بنده قرار دادند. همین امر منجر به دو نکته شد، نزدیکی بیشتر بنده و دکتر ثمنی و بیان بخش‌هایی از زندگی خود ایشان در دانشکده داروسازی تبریز که هر دو برای من گران‌بها بود.

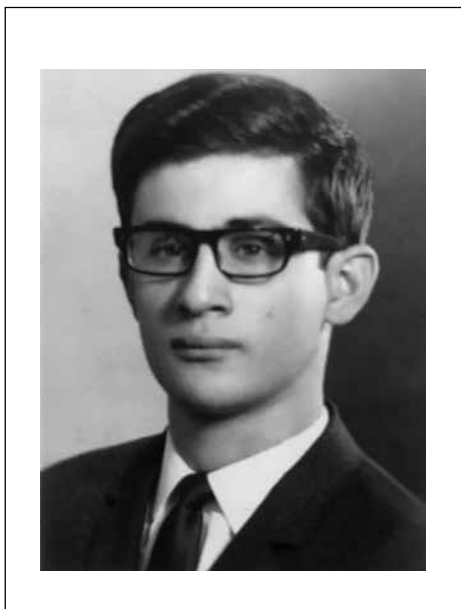
دکتر ثمنی در ۱۴ مهر ماه ۱۳۲۴ به دنیا آمدند و تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در همان تبریز به انجام رساندند و در سال تحصیلی ۴۵-۱۳۴۴ وارد دانشکده داروسازی دانشگاه تبریز شدند. از افراد سال‌های قبل ایشان، دکتر مسعود آذرنگی و دکتر حسنیه تاجرزاده (۴۰-۱۳۳۹) و خانم دکتر صهبا فتح‌رازی (۴۳-۱۳۴۲) بودند. دکتر ثمنی در سال ۱۳۴۹ فارغ‌التحصیل شدند و به دوره سرپازی در بوشهر رفتند.

ایشان پس از بازگشت به تبریز، در سال ۱۳۵۱،

امتحان که مربوط به مباحث دکتر ثمنی بود.

پس از آن، در همان سال ۱۳۶۸ در نشریه رازی با هم شروع به کار کردیم، این دوران برای من بسیار پر برکت بود، قرار گرفتن در کنار اساتیدی چون دکتر پوستی، دکتر ثمنی، دکتر روشن‌ضمیر، دکتر پورغلامی و ... باعث رشد علمی من گردید. به اقرار همه اساتید، دکتر ثمنی علاقه وافری به خواندن و نوشتن داشت. وی در حالی که بسیار جدی و کم‌حرف بود، شوخ‌طبعی‌های مربوط به خودشان را داشتند. هنگامی که بنده شروع به نگارش مجموعه تاریخ شفاهی داروسازی کردم، از آن‌جایی که تعدادی از بزرگان داروی ایران از دانشکده داروسازی تبریز فارغ‌التحصیل شده بودند و بنده هم اطلاعی از تاریخچه این دانشکده نداشتم، دست یاری به سوی زنده یاد دکتر فرسام و دکتر ثمنی دراز کردم و هر دو

بنام خدا

جناب آقای دکتر مرتضی ثمینی

استاد گرانقدر

بدینوسیله مراتب تشکر و قدردانی خودمان را از زحمات بی شائبه‌ی جنابعالی در نشر و ارتقاء دانش فارماکولوژی که از مباحث بسیار مهم و پایه‌ای در رشته‌ی طب می‌باشد اعلام می‌داریم.

امید است که با تفضلات قادر متعال سایه‌ی علم و دانش شما استاد فرزانه بر سر کلیه‌ی دانشجویان پزشکی مستدام باشد.

در پایان توفیقات روز افزون حضرتعالی را از درگاه ایزد متان مسئلت داریم.

با تشکر - جمعی از دانشجویان پزشکی ورودی ۸۰

دانشگاه آزاد اسلامی - واحد قم

آن زمان، گیرنده‌های پیش‌سیناپسی تازه کشف شده بودند و مراکز دانشگاهی، تحقیقات بسیاری بر آن انجام می‌دادند. کار تحقیقاتی دکتر ثمنی به صورت ۴ مقاله و یک خلاصه مقاله به چاپ رسید.

پس از دفاع از پایان‌نامه و فارغ‌التحصیل شدن از دانشگاه لندن در سال ۱۹۷۹، به ایران و تبریز بازگشتند و در گروه فارماکولوژی به‌عنوان استادیار مشغول به کار شدند و بعد از ۵ سال به رتبه دانشیاری ارتقا پیدا کردند.

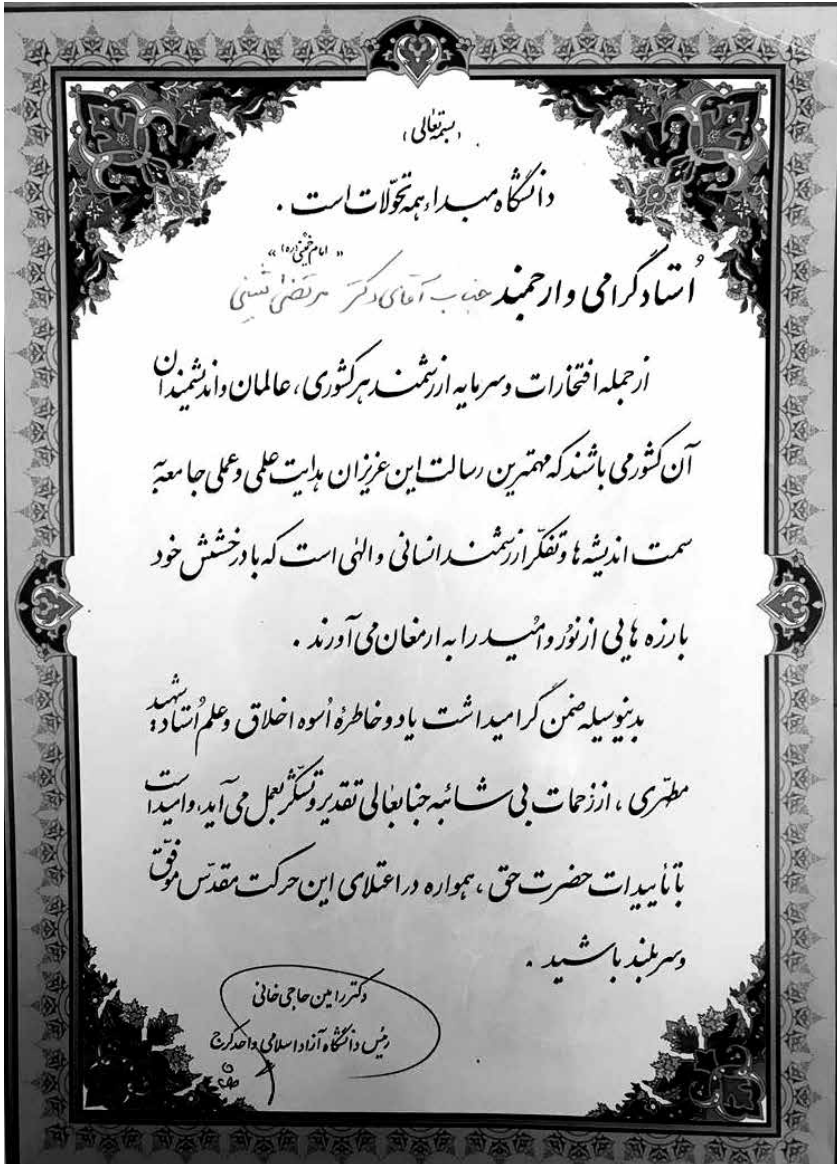
از اواخر سال ۱۳۶۷، که تعهد ایشان به دانشکده

به‌عنوان مربی در گروه فارماکولوژی-توکسیکولوژی دانشکده داروسازی استخدام شدند. در آن زمان اعضای این گروه عبارت بودند از: دکتر احدقندی‌ها، دکتر یوسف خواجه‌نصیری، دکتر حسن محسنی، دکتر اسدا... اسماعیل‌زاده و دکتر صبور اردوبادی.

ایشان در سال ۱۳۵۵، برای اخذ مدرک PhD فارماکولوژی، از طریق بورسیه دانشگاه پزشکی تبریز به دانشگاه لندن رفتند. کار تحقیقاتی ایشان بررسی اثر آگونیست‌های گیرنده‌های دوپامینی روی گیرنده‌های پیش و پس‌سیناپسی آدرنورسپتور بود. در

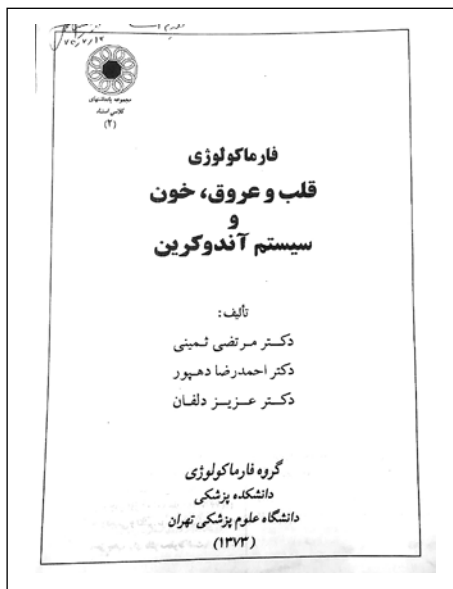

دهپور، دکتر زرین دست و ... پیوستند. در سال ۱۳۷۳، دکتر ثمنینی به مقام استادی در این گروه نایل شدند.

دکتر ثمنینی طی حدود ۴۰ سال تدریس آکادمیک، در دانشکده‌های گوناگون دانشگاه‌های علوم پزشکی، همواره با شوق و علاقه در کلاس درس حاضر می‌شدند و تا آخرین لحظه در کلاس تدریس می‌کردند، با اسلاید میانه خوبی نداشتند و فکر می‌کردند که این کار استاد را تبیل و وابسته به اسلایدهایش می‌کند و اگر برق برود، کلاس موکول به جلسه بعد خواهد شد، بیشتر با تخته و گچ و وایت برد و ماژیک تدریس می‌کردند.

دکتر ثمنینی علی‌رغم جدیت فراوان و کم‌حرفی، دلی بسیار مهربان داشت، یکی از دانشجویان

داروسازی تبریز رو به پایان بود، بنا بر دلایلی، متقاضی انتقال به یکی از دانشگاه‌های تهران شدند و در نهایت، تصمیم به انتقال به دپارتمان فارماکولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گرفتند.

بین سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۶۸، با انتقال ایشان به تهران از طرف دانشگاه علوم پزشکی تبریز مخالفت می‌شد اما برای ایشان دوره مأموریت ۶ ماهه در نظر می‌گرفتند، به شرط آن که در آن دانشگاه نیز کار تدریس داشته باشند که به‌صورت استاد پروازی و تشکیل کلاس‌های فشرده، این وظیفه را به انجام می‌رساندند تا این که در مهر ماه ۱۳۷۰ به‌طور رسمی به دانشگاه علوم پزشکی تهران انتقال یافتند و به جمع فارماکولوژیست‌های آن گروه شامل دکتر بیژن جهانگیری، دکتر عباس پوستی، دکتر احمدرضا

ایشان به نام فرزانه کمالی نیا شعری در وصف دکتر
ثمینی گفته بودند که بخش‌هایی از آن را در زیر با
هم می‌خوانیم:

«در علم مرتضی بود

آرامش و رضا بود

اندر عیان تواضع

اندر بیان ثمینی

این قول پس نگیرم

حتی اگر بمیرم

مدهوش اوست عقلم

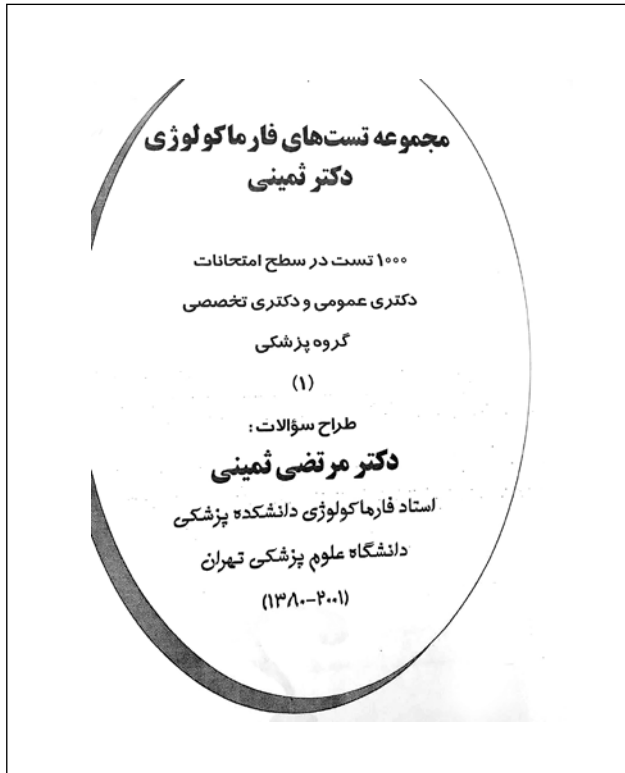
آرام جان ثمینی

فرزان قلم ندارد

یاری وصف او را

ثامن امام حفظش

کن در امان ثمینی»

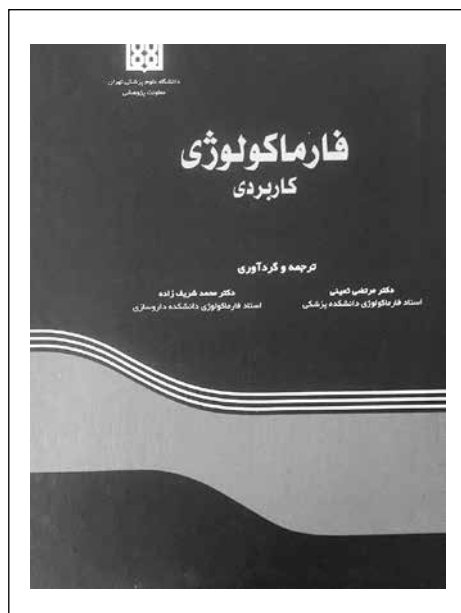
۶- تألیف کتاب فارماکولوژی سیستم عصبی
۷- تألیف کتاب فارماکولوژی قلب و عروق، خون و سیستم اندوکربین
۸- تألیف کتاب فارماکولوژی داروهای ضد میکروب
۹- تألیف کتاب اصول کلی فارماکولوژی
۱۰- تألیف کتاب ۱۰۰۰ آزمون فارماکولوژی
۱۱- تألیف کتاب ۲۰۲۰ آزمون فارماکولوژی
۱۲- ترجمه و گردآوری کتاب فارماکولوژی کاربردی هم‌چنین ایشان علاوه بر مقالات تحقیقی که در مجلات خارجی به چاپ رسیده، حدود ۴۵۰ مقاله به زبان فارسی در نشریات گوناگون نوشته‌اند که بیش از ۲۵۰ مقاله از آن‌ها در ماهنامه داروبی رازی به چاپ رسیده است. ایشان اعتقاد داشتند که این مقالات به سیستم پزشکی و درمانی کشور بیشتر کمک می‌کند، چون اعضای گروه پزشکی در اقصی نقاط کشور با بهره‌گیری از این مقالات، در خدمت‌گذاری به بیماران می‌توانند مؤثرتر باشند.

ایشان در زمان ریاست دکتر ظفرقندی در دانشگاه علوم پزشکی تهران، به عنوان استاد برگزیده انتخاب شدند. البته، از دیدگاه دانشجویانشان ایشان همیشه استاد برگزیده بودند. در سال ۱۳۹۱، توسط انجمن داروسازی به عنوان شخصیت استاد ممتاز داروسازی انتخاب شدند. ایشان ۴ سال (همراه با دکتر دهپور) سردبیر نشریه آکتا مدیکا ایرانیکا بودند.

دکتر ثمنی، پس از آن که سه بار درخواست بازنشستگی دادند، بالاخره در بار سوم مورد قبول واقع شد و بلافاصله در شرکت داروسازی جابر بن حیان به عنوان مدیر بخش تحقیق و توسعه مشغول به کار شدند و طی ۴ سال و چند ماه با کمک پرسنل این واحد ۵۰ پروژه تحقیقاتی مربوط به فرآورده‌های

دکتر ثمنی در طول دوران تدریس‌شان، استاد راهنمای بیش از ۲۵۰ پایان‌نامه در دوره دکترای عمومی و تخصصی بودند. بیش از ۶۶ مقاله ISI با ۲۷۱ Citation داشتند. ایشان بیش از ۱۰۰ سخنرانی در سمینارها، کنگره‌ها، بازآموزی‌ها و ... انجام دادند و کتاب‌های مختلفی در زمینه فارماکولوژی ترجمه کرده‌اند یا به نگارش در آورده‌اند که عبارتند از:

- ۱- ترجمه کتاب فارماکولوژی بالینی پروفیسور ترنر و ریچنز
- ۲- تألیف کتاب داروهای پایین‌آورنده فشارخون
- ۳- تألیف کتاب شیمی درمانی
- ۴- تألیف کتاب فارماکولوژی داروهای مدر و دارودرمانی بیماری‌های سیستم ادراری
- ۵- تألیف کتاب دارودرمانی بیماری‌های پوستی

بگذارند و ذره کوچکی از نجابت و مهربانی ایشان را نشان دهد که این کاستی به علت بضاعت نگارنده است.

در پایان، فوت دکتر ثمینی را به خانواده معزز ایشان، جامعه پزشکی کشور و هیئت تحریریه رازی تسلیت عرض کرده و از سرکار خانم هاله ثمینی که در نگارش این مطلب به بنده بسیار کمک کردند، تشکر و قدردانی می‌کنم.

دکتر مجتبی سرکندی

مختلف را به پایان رساندند.

دکتر ثمینی یکی از ستون‌های علمی نشریه رازی بودند، ایشان بیش از ۲۵۰ مقاله علمی در ماهنامه دارویی رازی به رشته تحریر درآوردند. دکتر ثمینی همیشه در مقابل نوشتن سرمقاله برای ماهنامه دارویی رازی، مقاومت می‌کردند اما گاهی زحمت نگارش آن را می‌کشیدند.

قطعاً این نوشته، حتی نمی‌تواند گوشه کوچک و اندکی از دانش و توانایی دکتر ثمینی را به نمایش